

Iwasiuk, Agata

Working Paper

Corporate tax avoidance - the range of the problem and its effects on economy

Institute of Economic Research Working Papers, No. 9/2016

Provided in Cooperation with:

Institute of Economic Research (IER), Toruń (Poland)

Suggested Citation: Iwasiuk, Agata (2016) : Corporate tax avoidance - the range of the problem and its effects on economy, Institute of Economic Research Working Papers, No. 9/2016, Institute of Economic Research (IER), Toruń

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/219792>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Institute of Economic Research Working Papers

No. 9/2016

**Problem unikania opodatkowania przez korporacje
transnarodowe — skala zjawiska i jego skutki
dla gospodarki**

Agata Iwasiuk

The paper submitted to

**6th NATIONAL STUDENT SCIENTIFIC CONFERENCE
PROBLEMS OF GLOBAL ECONOMY**

April 15, 2016, Toruń, Poland

Toruń, Poland 2016

© Copyright: Creative Commons Attribution 3.0 License

Agata Iwasiuk
iwasiukagata@gmail.com
Jagiellonian University

Problem unikania opodatkowania przez korporacje transnarodowe — skala zjawiska i jego skutki dla gospodarki

Klasyfikacja JEL: *F5; F6; G3; H2; H3*

Słowa kluczowe: *korporacje transnarodowe; globalizacja; podatki; unikanie opodatkowania; raje podatkowe; drenaż finansów publicznych*

Abstrakt: Celem niniejszej pracy jest zwrócenie uwagi na przybierający na znaczeniu problem unikania opodatkowania przez międzynarodowe korporacje. W czasach postępującej globalizacji, wzmagającej się konkurencji podatkowej wśród państw, rozwoju nowoczesnych technologii korporacje transnarodowe mogą wykonywać skomplikowane operacje finansowe, dzięki którym zredukują do minimum bądź całkowicie unikną opodatkowania. Rządy i aparaty skarbowe wielu krajów ze względu na drenaż finansów publicznych coraz częściej zmuszone są wszczęcia działań zmierzających do zmniejszenia skali zjawiska. Straty liczone są w miliardowych kwotach, zaś tendencja ta ma charakter wzrostowy. Bez podatków, stanowiących bazę dla budżetu państwa, a więc głównie dzięki nim finansowane są podstawowe usługi i dobra publiczne wykluczony zostaje rozwój państwa i jego obywateli. Konieczne jest podjęcie współpracy międzynarodowej i opracowanie nowych systemów opodatkowania korporacji, aby przeciwdziałać procederom unikania opodatkowania.

Corporate tax avoidance — the range of the problem and its effects on economy

JEL Classification: *F5; F6; G3; H2; H3*

Keywords: *corporate tax avoidance; taxation; multinational corporations; globalization; tax havens; fiscal drainage*

Abstract: The main aim of this study is to draw attention to the significant problem of tax avoidance by multinational corporations. In the times of globalization, tax competition among countries and development of modern technology transnational corporations can operate with complex financial transactions to reduce to the minimum the amount of tax or completely

avoid taxation. Governments in many countries due to the drainage of public finances are forced to take measures that will minimize the range of the problem. Losses are counted in billions and there's a growing tendency. Without taxes, which are the basis for state's budget and finance all public good and services, further development of country is impossible. It is necessary for all countries to cooperate in order to counteract tax avoidance and develop new systems of taxation of multinational corporations.

Wprowadzenie

W obliczu niedawnych śledztw dziennikarskich ujawniających stosowanie przez korporacje międzynarodowe na szeroką skalę technik optymalizujących opodatkowanie na pograniczu legalności oraz straty odnotowywane przez budżety poszczególnych państw, aktualny staje się problem unikania opodatkowania. Na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci, dzięki liberalizacji globalnego handlu, deregulacji rynków i wykorzystaniu postępu technologicznego, te rozbudowane mechanizmy powołane w celu tworzenia zysku zajęły dominującą pozycję w gospodarce światowej. Badania wskazują, że korporacje transnarodowe wytwarzają około 27% światowego PKB, odpowiedzialne są za 80% handlu zagranicznego, 80% zagranicznych inwestycji bezpośrednich oraz 80% międzynarodowej wymiany technologii (Zorska, 2002, s. 50). Dzięki postępującemu procesowi globalizacji gospodarki zanikają bariery dla ekspansji działalności gospodarczej i przepływu kapitału, co umożliwia im ukształtowanie struktury swojej działalności w taki sposób, aby generowany zysk opodatkowany był minimalną a nawet zerową stopą podatkową. Coraz rzadziej bliskość lokalizacji ma znaczenie w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, natomiast kluczową rolę zaczęły odgrywać różnice w systemach podatkowych. Badania amerykańskich naukowców pokazują, że zmiana stawki podatkowej o 10 punktów procentowych w danej jurysdykcji podatkowej zmienia wielkość inwestycji spółek amerykańskich w tej jurysdykcji o 65% (Miarkowski, Piekarz, 2015, s. 13). Brak transparentności przepływów kapitału i usług pomiędzy spółkami należącymi do międzynarodowych korporacji powodują, że korporacje transnarodowe coraz częściej oskarżane są o unikanie opodatkowania.

Problem unikania opodatkowania przez korporacje — istota zjawiska

Międzynarodowe unikanie opodatkowania to zjawisko wielowymiarowe. Ze względu na złożony charakter zjawiska dotychczas nie opracowano kompleksowej definicji międzynarodowego unikania opodatkowania. W języku angielskim istnieje nawet kilka określeń mianujących to zjawisko, tj. *tax noncompliance*, *tax aggressiveness*, *tax sheltering*, ale najczęściej stosuje się określenie *tax avoidance*. Do jego przyczyn można zaliczyć postępującą internacjonalizację, wzmagającą się szkodliwą konkurencję podatkową panującą między państwami, pogoń za zyskami i naturalną niechęć ludzi do płacenia podatków. Kluczowe jest rozróżnienie, iż termin unikania opodatkowania nie pokrywa się znaczeniowo z terminem "uchylania się od opodatkowania". Uchylanie się od opodatkowania (*tax evasion*) traktowane jest jako przestępstwo i odnosi się do działań sprzecznych z obowiązującymi normami prawnymi (Maj, 2014, s. 386). Natomiast unikanie opodatkowania wiąże się z pojęciem optymalizacji podatkowej, rozumianym jako wybór takiej formy oraz struktury transakcji w ramach i granicach obowiązującego prawa podatkowego, aby zmniejszyć poziom obciążeń podatkowych (Kudert, Jamroży, 2007, s. 22).

Metody unikania opodatkowania stosowane przez korporacje transnarodowe

Holdingi stosują metody w przeważającej mierze opierające się na kapitale i usługach, czyli rodzajach aktywności, które z łatwością mogą zostać przeniesione do terytoriów o niższych stawkach podatkowych. Lista istniejących metod wykorzystywanych przez korporacje transnarodowe jest bardzo długa. Szacuje się, że w samej Unii Europejskiej stosowanych jest około 600 sposobów służących optymalizacji podatkowej (Gajewski, 2015, s. 11). Najczęściej w tym celu wykorzystywane są raje podatkowe, które OECD zdefiniowała następująco: "Raj podatkowy to obszar, w którym istnieje system prawny umożliwiający podmiotom zagranicznym redukcję obciążeń w ich macierzystych krajach" (OECD, 1998, s. 15). Najbardziej znanymi sposobami osiągnięcia korzyści podatkowych jest założenie w rajach podatkowych spółki rotacyjnej lub transfer zysków poprzez zaniżanie lub zawyżanie cen.

Institucja spółki rotacyjnej to jeden z najprostszych sposobów wykorzystywania rajów podatkowych w celu redukcji obciążeń fiskalnych.

Spółkę rotacyjną definiuje się jako jednostkę prawną usytuowaną i podlegającą opodatkowaniu w państwie o niskiej stopie podatkowej (Gajewski, 2012, s. 145). Zakładana jest zazwyczaj w raju podatkowym zgodnie z przepisami prawa lokalnego, najczęściej przez podmioty, które pozostają w kraju o wysokich stawkach opodatkowania. Wydzielono różne formy spółki rotacyjnej: spółkę holdingową, spółkę licencyjną oraz spółkę finansową. Jej działanie można objaśnić na przykładzie działania spółki licencyjnej. Na założoną w raju podatkowym spółkę licencyjną przenoszone są prawa autorskie do znaków towarowych, patentów, know - how. Spółka licencyjna w państwie o tzw. tradycyjnej jurysdykcji zakłada spółkę - córkę, której w drodze licencji udostępniane są dobra niematerialne. Źródłem zysków spółki licencyjnej są opłaty z tytułu koncesji, wypłaty z tytułu używania środków trwałych, udzielania patentów, praw autorskich, znaków towarowych, które są opodatkowane w kraju rezydencji, czyli w raju podatkowym. Zaś spółka córka ma do wyboru dwie opcje: wykorzystać licencję w swojej działalności operacyjnej bądź udzielić sublicencji innej spółce, znajdującej się w kraju, który również zwalnia z należności licencyjnych z podatku u źródła (Grzymała, Jeśkiewicz, 2007, s. 119).

Następnym instrumentem służącym korporacjom transnarodowym do zmniejszania obciążeń podatkowych są ceny transferowe. Dochody poprzez sieć powiązanych spółek przerzucane są tak, aby maksymalny zysk został skumulowany w kraju o najniższych stawkach podatkowych. Ceny transferowe to "ceny ustalane przez korporacje międzynarodowe w tzw. wymianie wewnątrz korporacyjnej, tj. w transakcjach eksportowo-importowych między filiami a ich przedsiębiorstwem macierzystym" (Najlepszy, 1993, s. 219). Aby przedstawić problematykę cen transferowych i ich znaczenia w redukowaniu obciążeń podatkowych, należy mieć na uwadze, że dla podmiotu kupującego stanowią one koszt, a dla oddziału sprzedającego przychód. Korporacje międzynarodowe transferują zyski poprzez sztuczną manipulację cenami polegającą na podwyższaniu lub obniżaniu cen zakupu lub sprzedaży. Typowy schemat opiera się na pośredniej odsprzedaży towarów i usług. Spółka macierzysta, zlokalizowana w państwie o typowej bądź wysokiej progresji podatkowej sprzedaje towar lub usługi najpierw spółce zależnej znajdującej się w raju podatkowym. Następnie spółka zależna dokonuje dalszej sprzedaży, już faktycznemu i ostatecznemu nabywcy, ale po wyższej cenie wynikającej z dodania do towaru pewnej wartości (Kuchciak, 2007, ss. 632–633). Spółka matka osiągnęła w wyniku sprzedaży niższy przychód, z czego wynika, że również podstawa opodatkowania i zobowiązanie podatkowe będą niższe. Natomiast wyższy zysk wygenerowała spółka zależna zarejestrowana w raju podatkowym, gdzie obowiązują niskie stawki podatkowe. Popularnością

cieszy się również odwrotny mechanizm stosowany przy pomocy usług. Spółka macierzysta korzysta z usług spółki zależnej z siedzibą w raju podatkowym, a opłaty za te usługi wlicza w koszty, które pomniejszają podstawę opodatkowania w państwie o surowym reżimie podatkowym. Najczęściej oferowanymi usługami są usługi finansowe, prawne, konsultingowe, ubezpieczeniowe i marketingowe, gdyż przysparzają one wiele trudności związanych z ich rynkową wyceną, są więc trudne dla zakwestionowania przez aparaty skarbowe poszczególnych państw.

Skala zjawiska unikania opodatkowania przez korporacje transnarodowe

Straty z tytułu optymalizacji podatkowej stosowanej przez korporacje transnarodowe ponoszone przez budżety poszczególnych państw sięgają miliardowych kwot, a tendencja ta ma charakter wzrostowy. W 2014 wyniki śledztwa przeprowadzonego przez Międzynarodowe Konsorcjum Dziennikarstwa Śledczego (ICIJ), potocznie określanego mianem "afery Lux Leaks" ujawniły, że ponad 300 międzynarodowych korporacji w przeciągu ostatniej dekady podpisało tajne umowy podatkowe z Luksemburgiem, dzięki czemu mogły płacić niższy podatek. Wśród grona takich firm znalazły się rozpoznawalne i szanowane marki światowe, takie jak Google, Amazon, Starbucks, Ikea, Pepsi oraz Deutsche Bank. Google czy Ikea płaciły podatki rzędu 1-2%. Firmy Starbucks i Fiat obniżyły swoje zobowiązania podatkowe o około 20-30 mln euro (Instytut Globalnej Odpowiedzialności, 2015, s. 1). Doskonałą ilustracją do procedury wykorzystywania tajnych umów podatkowych z Luksemburgiem i rejestrowania tam swoich spółek stanowi przykład światowego potentata w internetowej sprzedaży książek korporacji Amazon. Według danych z 2012 roku przychody ze sprzedaży Amazona w Wielkiej Brytanii wyniosły 2,9 miliarda funtów, ale zapłaciła ona jedynie 1,9 miliona funtów podatku, co stanowi około 2,5% szacownych zysków (Pettinger, 2012, s. 1).

Straty w dochodach budżetowych z tytułu erozji bazy podatkowej i transferu zysków (BEPS - *base erosion and profit-shifting*) szacowane są przez OECD w granicach 100-240 miliardów dolarów rocznie, co stanowi 4-10% globalnych wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (OECD, 2015, s. 1). Pomiar natężenia zjawiska unikania opodatkowania nastęrcza wielu trudności przede wszystkim ze względu na poufny charakter sprawozdawczości podatkowej i dostępność jedynie danych ze sprawozdań finansowych publikowanych publicznie. Problem, postrzegany jako główna przyczyna erozji dochodów państwa przyjął wymiar, w którym stał się

istotny nie tylko dla krajów rozwijających się, lecz również dla państw członkowskich Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych. Z badań przeprowadzonych przez Bartelsam i Beetsma wynika, że wzrost stawki podatkowej o 1 punkt procentowy prowadzi do zmniejszenia dochodów budżetu o 3%, a spowodowane jest to transferem dochodów do państw o korzystniejszym systemie podatkowym (Miarkowski, Piekarz, 2015, s. 13). Roczne straty w państwach członkowskich Unii Europejskiej z tytułu oszustw podatkowych i unikania opodatkowania szacowane są na bilion euro, co stanowi siedmiokrotność budżetu Unii Europejskiej (Toporowski, 2013, s. 1). Richard Murphy w raporcie *Tax Missing Billions* ocenia, że brytyjski budżet ponosi straty w wysokości 12 miliardów funtów z powodu unikania opodatkowania przez 700 największych korporacji w Wielkiej Brytanii (Murphy, 2008, s. 6). Z raportu Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego wynika, że straty polskiego budżetu państwa oceniane są na 10 miliardów złotych (Miarkowski, Piekarz, 2015, s. 6).

Na masową skalę występują obecnie ucieczka przed obciążeniami podatkowymi, co obrazują dane, według których suma pieniędzy wyprowadzanych do rajów podatkowych wzrosła z 11 miliardów dolarów w 1968 do 21 bilionów w 2010. Od jednej trzeciej do jednej czwartej globalnego majątku znajdują się "poza granicami", zaś 99% wielkich firm europejskich posiada konta lub spółki córki w rajach podatkowych (Urry, 2015, s. 65).

Katastrofalne skutki unikania opodatkowania ponoszą ubogie kraje rozwijające się. Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD) oszacowała w 2015 roku, że choć spółki międzynarodowe płacą w krajach rozwijających się podatek w wysokości 193 mld euro, to zaledwie jedna metoda unikania opodatkowania kosztuje państwa rozwijające się od 70 do 120 miliardów dolarów rocznie. Ogólnie tracą na tym procederze od 660 do 870 miliardów rocznie, a straty te przewyższają ponad sześciokrotnie sumę pomocy rozwojowej otrzymywanej przez kraje rozwijające się od krajów rozwiniętych. Dodatkowo, kraje te są bardziej podatne na wykorzystywanie ich w celu uniknięcia opodatkowania przez korporacje transnarodowe. Podczas gdy 3% inwestycji w krajach rozwiniętych pochodzi z rajów podatkowych, w krajach rozwijających się osiągną one wartość 21%, a w krajach o gospodarce przejściowej 41% (Instytut Globalnej Odpowiedzialności, 2015, s. 7).

Skutki unikania opodatkowania przez korporacje transnarodowe

Liczne afery ujawnione przez media i związane z unikaniem opodatkowania przez korporacje transnarodowe stały się bodźcem dla rozpoczęcia dyskusji, czy krajowe przedsiębiorstwa nie tracą na konkurencyjności. Ze względu na mniejszą skalę działalności często nie stać ich na korzystanie z profesjonalnych usług doradców Wielkiej Czwórki i wdrażanie skomplikowanych strategii optymalizujących podatki. Z tej przyczyny, stają się mniej konkurencyjne na rynku. Według badań zleconych przez Komisję Europejską w 75% spośród grupy 20 badanych państwach członkowskich Unii Europejskiej korporacje transnarodowe charakteryzują się mniejszymi obciążeniami podatkowymi z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych aniżeli duże spółki krajowe, a różnica może sięgać 3,5 punktu procentowego (Komisja Europejska, 2015, s.16).

Pomimo iż unikanie opodatkowania wydaje się być kwestią kreatywnej księgowości i strategii podatkowych, to wbrew pozorom wywołuje ogromny wpływ na codzienne życie milionów ludzi. Dodatkowo, ma bardzo kosztowne a niekiedy nawet zagrażające życiu konsekwencje, szczególnie w krajach o wschodzącej bądź rozwijającej się gospodarce. Z podatków finansowane są podstawowe usługi i dobra publiczne, takie jak infrastruktura i drogi, z których również korzystają korporacje transnarodowe, ale unikają wnoszenia odpowiednich wkładów finansowych. Poprzez transfer dochodów, pozbawiają one mieszkańców tych państw możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb, dostępu do opieki zdrowotnej oraz edukacji, a tym samym szans na lepszą przyszłość. Dowodzi temu przykład Zambii - siódmego co do wielkości producenta miedzi na świecie a jednocześnie jednego z najbiedniejszych krajów. W jednym z regionów słynących z wydobywania miedzi na 1 lekarza przypada 45 tysięcy pacjentów, zaś ocenia się, że z powodu unikania opodatkowania budżet Zambii traci rocznie około 1 miliarda dolarów. Te pieniądze mogłyby być przeznaczone na rozbudowę opieki medycznej (Instytut Globalnej Odpowiedzialności, 2014, s.7).

Dzięki praktykom unikania opodatkowania korporacje transnarodowe uzyskują niesprawiedliwą przewagę nad innymi przedsiębiorcami. Oszczędności podatkowe umożliwiają im przede wszystkim obniżenie cen, przeznaczenie większych sum na inwestycje, a więc również ekspansję swojej działalności oraz wejście na nowe rynki zbytu. Co więcej, takie praktyki szkodzą interesom uczciwych przedsiębiorców nieuciekających się do stosowania metod unikania opodatkowania. W tym przypadku ponownie można odnieść się do przykładu Amazona, który zyskuje siłę monopolisty w sprzedaży książek, dodatkowo wzmocnianej przez unikanie opodatkowania.

Ponadto, unikanie opodatkowania przez korporacje transnarodowe grozi zaostreniem konkurencji podatkowej pomiędzy europejskimi państwami. Polega ona przede wszystkim na obniżaniu przez poszczególne kraje stawki podatku dochodowego od osób prawnych i opracowywania preferencyjnych dla holdingów rozwiązań podatkowych, tak aby zachęcić korporacje międzynarodowe do lokowania swoich filii zagranicznych na ich terenie. Pomimo iż płacone przez nie podatki są mniejsze, to jednak wpływają do budżetu, ponieważ w teorii obniżenie stawek podatkowych nie jest równoznaczne ze zmniejszeniem się wpływów budżetowych, gdyż dzięki napływowi inwestorów wzrasta baza podatkowa (Burak, 2005, s. 11). W rezultacie jednak, kiedy wszystkie państwa zdecydują się na uczestnictwo w konkurencji i obniżanie stawki podatku dochodowego od osób prawnych, atrakcyjność dla inwestorów pozostanie na niezmiennym poziomie. Ponadto rządy wielu państw zdały sobie sprawę z bezskuteczności i niemożliwości zahamowania stosowania technik optymalizacyjnych przez korporacje, dlatego same zajęły się promocją własnych systemów podatkowych (Gajewski, 2015, s. 13).

Ścisłe powiązany ze szkodliwą konkurencją podatkową jest rozwój rajów podatkowych. Spopularyzowało się ich wykorzystywanie, gdyż korzystają z nich nie tylko osoby prawne, ale również osoby fizyczne. Ze względu na mnogość czynników wyróżniających raje podatkowe, około jednej czwartej współczesnych państw niejako spełnia niektóre kryteria i może być zaklasyfikowane do ich grona. Raje podatkowe to zazwyczaj mikropaństwa, wyspy, archipelagi lub enklawy, które przez brak własnych surowców i małą aktywność gospodarczą mieszkańców jako ratunek na powiększenie własnych dochodów publicznych i bodziec na pobudzenie gospodarki upatrują w rozwoju sektora finansowego i pozyskiwaniu kapitału zagranicznego. Częściowo zaciera to negatywne postrzeżenie przez państwa wysoko rozwinięte rajów podatkowych.

Jednakże za skutkami unikania opodatkowania stoją także kwestie etyczne dotyczące sprawiedliwości podatkowej. Na tym zjawisku tracą wszyscy: rządy, obywatele, przedsiębiorcy, a jedynym beneficjentem stają się korporacje transnarodowe. Wykorzystywanie luk w systemach prawa podatkowego powoduje nie tylko, że bogacą się najbogatsi, ale także wpływa na ograniczenia rządzących w podejmowaniu decyzji o redystrybucji dostępnych w budżecie środków.

Przy zwiększonych wpływach możliwe stałoby się stworzenie systemu korzystniejszego podatkowo dla osób zarówno prawnych jak i fizycznych, które otrzymują mniejsze dochody (Murphy, 2008, s. 6). Należy również zwrócić uwagę na fakt, że unikanie opodatkowania to jedna z oznak prowadzących do szerszego problemu pogłębienia nierówności społecznych. Zaobserwowany jest

nieproporcjonalny wzrost najzamożniejszych w stosunku do wzrostu dochodów grupy o średnich dochodach.

Zakończenie

Podatki to od wieków kwestia kontrowersyjna, jako że nigdy nie były sprawiedliwe i w zależności od punktu widzenia w przyszłości również takie nie będą, dlatego płacone są niechętnie. Jednakże w obecnych czasach sprawiedliwość podatkowa jest dodatkowo nadwyreżana przez korporacje transnarodowe, które bez skrupułów uciekają się do stosowania wachlarza dostępnych metod unikania opodatkowania, często na pograniczu legalności. Skala problemu nabrała ogromnych rozmiarów sięgających miliardowych kwot, a nowe skandale ujawniają, że już nie tylko firmy, lecz również politycy, korzystają z usług rajów podatkowych i profesjonalnych ekspertów optymalizujących podatki. Straty ponoszone już nie tylko przez kraje rozwijające się, ale także zamożne kraje europejskie obrazują, że kwestia unikania opodatkowania przez korporacje nie może być w dalszym ciągu bagatelizowana przez rządy i instytucje międzynarodowe. Aby odwrócony został trend wzrostowy, konieczne jest podjęcie współpracy na arenie międzynarodowej w celu opracowania nowych systemów opodatkowania korporacji i powstrzymania szkodliwej konkurencji podatkowej między państwami, ale przy dopuszczeniu do rozmów przedstawicieli z krajów rozwijających się. Poza tym, do grupy proponowanych rozwiązań pozarządowa organizacja Instytut Globalnej Odpowiedzialności zalicza: zwiększenie przejrzystości sprawozdań finansowych korporacji, zniesienie dyskrecji rajów podatkowych, wspólne określenie luk o charakterze ponadnarodowym w systemach podatkowych oraz wspólny, ujednolicony system wymiany informacji o rozliczeniach podatkowych od osób prawnych. Jednakże wdrożenie proponowanych powyżej rozwiązań może okazać się nie tylko bardzo czasochłonne, ale także nieskuteczne. W dobie globalizacji zastępy firm doradczych z wykwalifikowanymi prawnikami i księgowymi w o wiele krótszym czasie są w stanie opracować nowe strategie optymalizacyjne, które skutecznie omijałyby zaimplementowane przepisy.

Literatura

Burak K. (2005), *Konkurencja podatkowa*, Kancelaria Sejmu Biuro Studiów i Ekspertyz, Informacja Nr 1152, Warszawa.

- Gajewski D. (2012), *Wpływ wybranych instrumentów prawnopodatkowych na politykę optymalizacji opodatkowania holdingów międzynarodowych*, Vizja Press&IT, Warszawa.
- Gajewski D. (2015), *Międzynarodowe unikanie opodatkowania w Polsce - istota i przyczyny (ze szczególnym uwzględnieniem problematyki holdingów)*, [w:] D. Gajewski (red.), *Międzynarodowe unikanie opodatkowania. Wybrane zagadnienia*, Krajowa Izba Gospodarcza, Warszawa.
- Grzymała M., Jeśkiewicz Ł. (2007), *Wykorzystanie rajów podatkowych w międzynarodowym planowaniu podatkowym*, [w:] Ł. Ziółek (red.), *Międzynarodowe planowanie podatkowe*, Difin, Warszawa
- Instytut Globalnej Odpowiedzialności (2014), *Stop unikaniu opodatkowania przez korporacje. Przewodnik sprawiedliwość podatkowa a rozwój*, Warszawa
- Instytut Globalnej Odpowiedzialności (2015), 50 twarzy unikania podatków, Warszawa.
- Komisja Europejska (2015), *SME taxation in Europe - An empirical study of applied corporate income tax-tion for SMEs compared to large enterprises*, http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8377 (24.04.2016).
- Kuchciak I. (2007), *Wykorzystanie rajów podatkowych w celu uzyskania korzyści z zastosowania cen transferowych oraz ograniczania tego zjawiska zawarte w ustawodawstwie krajowym*, [w:] P. Kapuś, J. Węclawski (red.), *Problemy rozwoju rynku finansowego w aspekcie wzrostu gospodarczego*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2007.
- Kudert S., Jamróży M. (2007), *Optymalizacja opodatkowania dochodów przedsiębiorców*, Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa.
- Maj I. (2014), *Unikanie opodatkowania przez korporacje międzynarodowe*, [w:] M. Sadowski, A. Spychalska, K. Sadowa (red.), *Ze studiów nad prawem, administracją i ekonomią*, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Miarkowski A., Piekarcz R. (2015), *Znikające miliardy. Jak transfer dochodów za granicę drenuje polski budżet?*, Raport Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, Nr 1/2015.
- Murphy R. (2008), *The Missing Billions: The UK Tax Gap*, London.
- Najlepszy E. (1993), *Międzynarodowe finanse przedsiębiorstw*, Bafina, Poznań.
- OECD (1998), *Harmful Tax Competition - An Emerging Global Issue*, Paris.
- OECD (2015), *OECD presents outputs of OECD/G20 BEPS Project for discussion at G20 Finance Ministers meeting*, <http://www.oecd.org> (21.04.2016).
- Pettinger T. (2012), *Impact of tax avoidance on Amazon*, <http://www.economicshelp.org> (20.04.2016).
- Toporowski P. (2013), *Dziurawy portfel: walka UE z utratą przychodów podatkowych*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Biuletyn Nr 109.
- Urry J. (2015), *Offshoring*, PWN, Warszawa.
- Zorska A. (2002), *Ku globalizacji. Przemiany w korporacjach transnarodowych i w gospodarce światowej*, PWN, Warszawa.